

L
A
U
K
I
A
N
T

K
I
T
D

A T È J I M °

Dviejų dalių paroda

Pirmoji dalis

Laukiant kito atėjimo

Šiuolaikinio meno centras

2018 08 31–10 18

Kuratoriai:

Anna Czaban, Jarosław Lubiak, Ūla Tornau

Menininkai:

Ewa Axelrad, Wojciech Bąkowski, Przemysław Branas,
Jokūbas Čižikas, Rafał Dominik, Małgorzata Goliszewska,
Styrmir Örn Guðmundsson and the Medical Faculty, Duonis -
Donatas Jankauskas, Edka Jarzab, Agnieszka Kalinowska,
Mateusz Kula, Dainius Liškevičius, Robertas Narkus, Nomadic
State (Karolina Mełnicka, Stach Szumski), Cezary Poniatoski,
Dominika Olszowy, Ieva Rojūtė, Viktorija Rybakova, Studio
Spongé (Kipras Dubauskas, Eglė Razumaitė, Vytautas
Juozėnas), Stroboskop (Norbert Delman, Katie Zazenski), Iza
Tarasewicz, Julijonas Urbonas, Kristijonas Zakaras, Bartosz
Zaskórski, Darius Žiūra

Parodos architektūra:
Linas Lapinskas

Dizainas:
Ieva Rojūtė, Vytautas Volbekas, Laura Grigaliūnaitė

Tekstai:
menininkai, Anna Czaban, Jarosław Lubiak, Ūla Tornau,
Virginija Januškevičiūtė, Monika Kalinauskaitė, Gemma Lloyd,
Renata Dubinskaitė

Produkcija:
Akvilė Anglickaitė, Maria Sapeta

Parodos instaliavimas:
Audrius Antanavičius, Almantas Lukoševičius, Ilona Virzinkevič,
Henryk Šablinski, Jonas Aničas, Matas Janušonis, Nerijus
Junevičius, Tauras Kensminas, Teodoras Malinauskas

Iš pirmo žvilgsnio – tai vieta, kurioje yra kita vieta, kuri tapo dar trečia ir atsidūrė šalia ketvirtosios, ir taip toliau. Planeta, sudaryta iš į ledą sustingusių žmonių kūnų, staiga atsiduria nuskurusio kaimietiško peizažo pašonėje, nekropolių tinklai braižo įsivaizduojamus miesto žemėlapius, archajinis kūnų rezonansas mobilizuoja kolektyvus, giliausi žmogaus sielos kampeliai atsiveria politiniame pogrindyje, o imigrantų grupės kuriasi šalia tapatybės oazių. Tai nenutrūkstantis, besimainantis srautas. Keliauti per jį reiškia tyrinėti daugybines vietas – heterotopijas. „Laukiant kito atėjimo“ yra dviejų dalių paroda – Vilniuje ir Varšuvoje. Kiekviena parodos dalių skirtingai klausia, koks kūrybos santykis su pasauliu gali atsirasti dabarties politinėmis sąlygomis.

Pretekstu parodai tapo šiais metais minimas Lenkijos ir Lietuvos nepriklausomybių atkūrimo šimtmetis. Dviejų kaimyninių šalių istorijas sieja ne vienas bendradarbiavimo, tarpusavio paramos ir susikirtimų amžius – apie tai pasakojama begalėje oficialių ir neoficialių politinių, kultūrinių ir etnografinių naratyvų. Skirtingi abiejų šalių istoriniai pasirinkimai ir trajektorijos nulėmė ir šiandieninius dviejų šalių skirtumus.

Projekte dalyvauja trisdešimt menininkų ir jų kolektyvų, po dvidešimt kiekvienoje parodos dalyje. Jungiančiu projekto leitmotyvu tapo heterotopija – tuo pat metu egzistuojanti ir nesanti vieta – kuri svarbi tiek parodos menininkų kūryboje, tiek jos dalių tarpusavio sąryšyje. Parodų heterotopiškumu nesiekama atitikti abiejų valstybių kultūrinių erdvių. „Laukiant kito atėjimo“ suteikia galimybę suskliausti dviejų valstybių skirtumus ir sukurti naują erdvę, kurioje kūryba ir meno lauke besiformuojančios pozicijos yra to paties peizažo elementai. Parodos Vilniuje ir Varšuvoje skiriasi savo struktūra: pirmojoje kelias per heterotopijas tiesiamas per sąstingio, tvyrančios įtampos jausmą; antrojoje meno kūriniai seka vienas kitą, pasakodami istorijas apie laukimą.

Nors priežastimi parodai „Laukiant kito atėjimo“ tapo istoriniai įvykiai, tačiau ji nėra dar vienas pasakojimas apie praeitį. Projekte keliami klausimai apie ateitį: kiek ją galima

apmąstyti iš šiandienos pozicijos, koks jos vaidmuo formuojant menines pozicijas? Laukimas parodos pavadinime žymi tai, kad šiandien menininkai vengia kalbėti apie ateitį ir konkrečias vizijas. Vietoje modernybę įkvėpusių utopijų dabar jie tiesiog kuria sau tinkamas kasdienes erdves ar alternatyvias aplinkas – subjektyvias heterotopijas fizinėje, virtualioje ar įsivaizduojamoje realybėje. Parodos menininkai kuria tas „kitas“ vietas, atsirinkdami, remiksuodami ir kompostuodami meno, populiariosios kultūros, kasdienybės ar tautinių mitų elementus. Kartu šis laukimas, kuriame esama apokaliptinių nuojautų, nurodo ir į atvirumą bet kokioms galimybėms. Tai bruožas, būdingas ne tik parodoje dalyvaujančių menininkų kūrybai, bet ir bendram šiandienos būviui, priklausomam nuo dramatiškai besiplėtojančio geopolitinių įvykių konteksto.

Ewa Axelrad
(gimė 1984 m. Glivice,
Lenkijoje)

Laikytis ir siūbuoti,
instaliacija, 2018 m.

Norėdama perprasti nacionalistinius savo kartos sentimentus intensyvaus Lenkijos politinės scenos skaldymosi fone, menininkė pasirinko keliauti į praeitį – į tą laiką ir vietą, kur paskutinį sykį visi buvome tokie pat; prie „turniko“ – struktūros, paplitusios daugelyje posovietinių šalių. Sukurtas tam, kad būtų ant ko dulkinti kilimus, jis tapo įprasta susitikimo ir mindžikavimo vieta ne vienai jaunuolių kartai.

Teritorinė elgsena menininkės tyrime išryškinama kaip vienas iš gilių patriotizmo šaltinių, tad „turniką“ ji pasitelkė kaip vieną iš struktūrų, kurios nuo mažumos leido mums savo kūnais užsiimti teritoriją. Ribų ir teritorijų suvokimas paprastai sutampa su seksualine branda – gali būti, kad anksčiau neutralias, „nepažymėtas“ vietas bręsdami pradedame suvokti kaip teritorijas. Šis virsmas, kai pažįstama tampa nepažįstama, ir mąstymo keitimosi galimybė suteikė parodoje pristatomi skulptūrai formą ir kovingą išraišką. Tai tas pats pažįstamas, neutralus „turnikas“, tik išrautas iš žemės ir tapęs aršios kovos lauku. Kažkuria prasme jis atspindi ir menininkės požiūrį į šiuolaikinę Lenkiją kaip į „namus“, kurie gali bet kada atsigręžti prieš tave.

Wojciech Bąkowski
(gimė 1979 m. Poznanėje)

Nostalgija AAC,
koncertas, 2018 m.

Aptardamas naują Wojciecho Bąkowskio albumą „The Jazz Duo“, kurį LP formatu 2018 m. rudenį išleis „DUNNO Recordings“, muzikos žurnalistas DJ Filipas Lechas rašo: „Mano bičiulis Bąkowski Wojciechas sėdi. Jaučiasi labai patogiai. Stora katė pučia saksofoną. [...] Pasaulis senas ir veikia po senovei. Kapišonas ir kelnės šoka. Gerai. Atitinka melodiją, nors neaišku, kaip. Jis geras menininkas. Tą žinom [...]“

Bąkowski kuria animacinius filmus ir videofilmus, vizualaus meno kūrinis, poeziją, muziką, rengia solinius garso performansus ir dalyvauja alternatyvios muzikos projektuose. Jo kūrybos centre – banalios realybės apoteozė, perteikiama su brutaliu, bet lyrišku žavėjimusi „pačiais paprasčiausiais kasdienybės faktais ir objektais“.

Przemek Branas
(gimė 1987 m. Jaroslave,
Lenkijoje)

*Mūsų šalys miršta, vis
dar miršta,*

instaliacija su kapinių
įrangos elementais,
2018 m.

Vietų, susijusių su mirusiais, lankymas iš esmės yra turizmo, arba tiksliau – nekroturizmo efektas. Tačiau ir bet kuris apsilankymas bet kuriame mieste yra apsilankymas kapinėse. Miestai pastatyti iš griuvėsių, antkapių liekanų, postamentų, paminklų... Urbanistiniai ir architektūriniai idealai atsispindi ir kapinėse. Pro debesis prasiskverbęs saulės spindulys ryškiai nušviečia vieną paskirą fragmentą lygiai taip, kaip mes renkame meno istorijos fragmentus.

Ši instaliacija sukurta įgyvendinant privačius performansus kapinėse. Ji kalba apie turizmo takus, kurie dažnai nubraižomi ant miesto žemėlapių sužymint etnografinių mitų ir tautinių naratyvų ženklus. Tokia nekroturistinė vaizduotė Lietuvoje ir Lenkijoje skleidėsi ištiesus šimtmečius, ji buvo dominuojančių kiekvienos iš šių šalių naratyvų dalimi bet kuriame istoriniame laikotarpyje.

Jokūbas Čižikas
(gimė 1988 m. Vilniuje)

*Technošamanas,
seansas, 2018 m.*

Komunizmo ir Sovietų Sąjungos idėjų apraiškos Lietuvos istoriniame kontekste atspindi ryškią pirmosios techno-religijos – rusiškojo kosmizmo – įtaką. Ji įgavo stiprią ideologinę bei estetinę išraišką. Buitinius objektus Lietuvos bei visos Sąjungos visuomenei sugebėta pristatyti kaip transcendentinius, išradimai buvo iliustruojami visiškai nesusijusiais mechanizmais, o dizainui taikyti dvasiškumo prisodrinti „sakraliosios Visatos geometrijos“ principai. Žmogui buvo leidžiama susikurti asmeninį „kosminį“ santykį su kasdieniniais įrankiais, taip paverčiant juos ritualiniais. Tuo tarpu vakarietiškame pasaulyje technologijos ir ritualo santykis buvo grįstas techno-metafizika ir iš esmės veikė kaip šou, kuriantis trumpalaikį, efemerišką efektą. Scientologija ir panašios institucijos technologijų dėka suspendavo asmenį tikėjimo-laukimo ir nušvitimo-pagijimo būsenoje.

Jokūbas Čižikas
(gimė 1988 m. Vilniuje)
Robertas Narkus
(gimė 1983 m. Vilniuje)

Lenktynės,
videofilmas, 2015 m.

„Lenktynės“ nufilmuotos nedideliame Kartenos miestelyje 2015 m. vasarą vykusios eksperimentinės inžinerijos stovyklos metu. Jų dėmesio centre – dronas, besigainiojantis pravažiuojančius automobilius, įvairius kitus objektus ir žmones. Technologijų ir prielankumo kaimietišškai gyvenamai varžybos čia tampa miuziklu, kuriame dronas atlieka pagrindinį vaidmenį. Senų lietuviškų patarlių remiksai, spaudos antraštės ir pasakojimai apie dronus virsta repo tekstais, skambančiais šokių muzikos fone.

Rafał Dominik
(gimė 1985 m. Varšuvoje)

Asmenukų pora,
3D technologija spausdinta skulptūra, 2018 m.;
Besivienijantys Lenkijos žmonės,
purškiami dažai ant popieriaus, 2017 m.;
Juodoji materija baltame mikroautobuse; Hommage Paului Walkeriui; Mergaitės portretas; Mergaitės portretas (Akiniai); Mergaitės portretas su telefonu; Lenkų valstietis (Citko šukuosena); Vieni kitų nelieskite; Muštynės,
pieštukas, popierius,
2018 m.

Visi šie portretai sukurti veikiant Lenkijos populiariajai kultūrai, kurios gyvybingumu ir kūrybiškumu Rafałas Dominikas giliai žavisi. Savo kūryboje jis perima jos estetiką ir naudoja ją kaip heroizavimo priemonę. „Disko polo“ – šioje šalyje populiaraus šokių muzikos žanro – gerbėjai tampa herojais, o galbūt net ir superherojais. Jie niekuomet nevaizduojami ironiškai, nenuasmeninami, nepaverčiami tiesiog tipažu. Greičiau tai tam tikras atvaizdas kreivame veidrodyje, sukurtas hiperbolizuojant kai kurias unikalias Lenkijos savybes. Visi drauge šie piešiniai ir skulptūrinė instaliacija yra savotiška simbolinė tautos asmenukė.

Galactics
(Rafał Dominik, Michał
Grzymała, gimė 1985 m.
Varšuvoje)

koncertas

Viskas prasidėjo tuomet, kai Varšuvos dailės akademijos „Vizualių struktūrų studijos“ programos studentai gavo užduotį interpretuoti „dinamiškumo“ temą. Rafałas Dominikas nutarė atsakyti į šią užduotį išleisdamas „disko polo“ muzikos albumą: jis sukūrė albumo viršelį ir lipdukus, iškirpo kartoninį savo paties atvaizdą ir savo darbo stalą pavertė kažkuo panašiu į naujosios grupės albumą reklamuojantį stendą. Užduočiai užbaigti jam, žinoma, teko įrašyti ir keletą muzikos kompozicijų. Netrukus paaiškėjo, kad rašydamas ir atlikdamas „disko polo“ dainas Dominikas pagaliau galėjo kalbėti apie tai, kas jam visada buvo svarbu. Kaip jis sakė viename interviu, „kasdieniame gyvenime kalbėti apie tokius dalykus netinka, juk nesakysi savo draugui, kad jį myli. Bet „disko polo“ dainoje, jei melodija ir eilės vykę, tokie dalykai skamba tuo pat metu ir rimtai, ir juokingai“. Kartu su Krzysztofu Czajka ir Michału Grzymała menininkas įkūrė „disko polo“ grupę pavadinimu „Galactics“, kuri gyvus pasirodymus rengia ypač retai, ir dažniausiai – tik šiuolaikinio meno erdvėse.

Styrmir Örn Guðmundsson
(gimė 1984 m. Reikjavike)
ir Medicinos skyrius

„W.A.I.D.W.M.L?“,
performansas, instaliacija,
objektai, 2017–2018 m.

„W.A.I.D.W.M.L?“ – tai repo opera, kurios tekstuose skamba sveikatos, medicinos ir mirties temos. Šioje operoje Styrmiras Örnas Guðmundssonas skelbiasi esąs Daktaras, kuris rašo receptus dainoms apie šių dienų aktualijas. 2017 m. įvyko europinės šio projekto gastrolės, kurių metu menininkas pristatė visą Europos žemyną kaip kūną, kurį reikia gydyti. Lenkiją jis įsivaizdavo esant Europos kojų pirštais, Islandiją – nosimi, o įvairiausi miestai – Amsterdamas, Atėnai, Berlynas, Briuselis, Oronskas, Ryga, Reikjavikas, Venecija ir Vilnius – taip pat tapo įvairiausiais šio kūno organais.

Gastrolių metu pasirodymuose dalyvavo ir daugybė šiuose miestuose gyvenančių menininkų, kuratorių ir muzikantų, drauge su Styrmiru dirbusių jo „medicinos fakultete“ – dainas „priimamajam“ kaskart reikėjo kurti skubiai. Drauge su Daktaru scenoje pasirodė chirurgė Ásta Fanney Sigurðardóttir, anesteziologas Jurgis Paškevičius, okultinis kardiologas Jokūbas Čižikas, mikstūrininkė Géraldine Longueville ir dar keletas kitų.

Drauge su „Medicinos fakultetu“ Styrmiras įrašė albumą, kuris bus atliktas gyvai ir kurio bus galima klausytis tarp Medicinos fakultetui specialiai kurtų kostiumų ir piešinių, skirtų albumui „W.A.I.D.W.M.L?“.

Kūrinio pavadinimas iššifruoja kaip amžinasis klausimas – „Ką aš darau su savo gyvenimu?“ („What Am I Doing With My Life?“).

Małgorzata Goliszewska
(gimė 1985 m. Ščečine,
Lenkijoje)

Dvynės,
videoinstaliacija,
nuo 2014 m.

Małgorzatos Goliszewskos projektas „Dvynės“ prasidėjo 2014-ųjų vasarį, menininkei viešint Indonezijoje. Burudžulo kaime Vakarų Javoje ji sutiko Nining – moterį, kuri gimė lygiai tą pačią dieną kaip ir ji pati, 1985-ųjų birželio 12-ąją. Goliszewska praleido su Nining 24 valandas ruošdama maistą, skalbdama, tvarkydama namus, melddamasi mečėtėje ir žaisdama su jos vaikais. Šio susitikimo dėka buvo sukurtas pirmasis iš 20 dokumentinių filmų, skirtų „Dvynių“ projektui. Vėlesniuose filmuose dalyvauja Olja – biuro darbuotoja iš Skopjės; Inga, gyvenanti Ogrėje netoli Rygos; italė Giulia, gyvenanti Barselonoje; Charlotte, *drag queen*, kurią menininkė atsitiktinai sutiko vakarėlyje Ščecine, ir Alina iš Tel Avivo. Kiekviena iš šių Goliszewskos sutiktų merginų be baimės ir su didžiuliu pasitikėjimu pakvietė visiškai joms nepažįstamą menininkę kaip „sesę“ praleisti su ja visą dieną.

Kalbėdama apie tai, kas ją pastūmėjo imtis šio projekto, menininkė prisipažįsta vaikystėje neturėjusi brolių ar seserų: „mano sesuo Kasia mirė dvejais metais anksčiau, nei gimiau aš, bet visuomet kažkokiu būdu ją jaučiau. Nuo pat vaikystės savo svajonėse seserį laikiau savo dvyne. Pasekiau savo tėvo pėdomis ir susidomėjau astrologija (tai tebuvo pretekstas su kuo nors suartėti) ir, kaip Dvynys su mėnuliu Avino

ženkle, jaučiau poreikį leisti į pasaulį ir šią svajonę įgyvendinti. Tikėjau, kad visos, gimusios tą pačią dieną, kaip ir aš, mielai sutiks dalyvauti šiame sumanyme. 70% mano surastų seserų iš tiesų sutiko. Kitos pabijojo, gėdijosi, nepasitikėjo manimi ar tiesiog palaikė mane pamišėle. 2015 m. penkios iš septynių dvynių susitiko atšvęsti savo trisdešimtojo gimtadienio Ščečine.

Lietuvoje atradau dar vieną – aštuntąją – savo dvynę, Sandra, dantistę. Ji neseniai tapo mama ir vienai dienai įsileido mane į savo pasaulį. Iškart pajutome tarpusavio ryšį ir pamatėme, kiek daug turime bendra – įskaitant ir atsitiktinumą, jog abi medituojame jau nuo 2015 m. Nors ji gimusi dešimt minučių anksčiau už mane (kol kas artimiausia laiko požiūriu), mūsų horoskopai ženkliai skiriasi. Planuojame vėl susitikti su visomis dvynėmis per mūsų trisdešimt penktąjį gimtadienį 2020 m.

Donatas Jankauskas
(gimė 1968 m. Telšiuose)

Diena,
videofilmas, 2006 m.

Donatas Jankauskas geriausiai žinomas kaip skulptorius, tačiau šįkart jis sukūrė filmą, kuris tęsia jo kūrybai būdingų antropomorfinių personažų – beždžionžmogių – istoriją. Šiuose personažuose lietuvių simbolisto dailininko ir kompozitoriaus Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūryboje pasikartojantys motyvai susilieja su filmo „Beždžionių planeta“ veikėjais. „Diena“ – tai lietuviškas nuotykių filmas apie kaukėtos genties nuotykius ir nuobodžiavimą.

Edka Jarząb
(gimė 1983 m. Sedlce,
Lenkijoje)

*Emocinis poveikis ir
uždaros patalpos*,
performansas,
kūrybinės dirbtuvės,
2018 m.

„Balsas yra tiltas tarp to, kas privatu, ir to, kas vieša, tarp vidaus ir išorės, manęs ir kitų. Kūniškos kilmės garsas (telefonas), kalba (*logos*), gyvūniška mano prigimtis (*zoë*), mano istorija ir mano socialinis pasirengimas (*bios*) – visa tai sudaro mano individualų balsą. Ieškau mano ir kitų balsus patvirtinančios erdvės: dalykų, kurie juos sustiprintų, garso efektų, oro, kuriame šie balsai galėtų skleistis,“ – rašo Edka Jarząb.

Kūrybinių dirbtuvių dalyviai kviečiami patirti akustines erdvės savybes, balso gebėjimą keliauti toli ir jo galią – tiek kiekvieno atskirai, tiek visų kartu. Jie galės būti kartu netapdami choru. Energijos procesai bus svarbesni nei aktyvus kažko formavimas. Bendra improvizacija leis bendrauti, ieškoti to, kas sustiprintų, ir būdų realizuoti tas vertybes, kurias verta stiprinti. Kūrybinės dirbtuvės baigsis intervencijomis į viešas erdves ieškant situacijų, kurios natūraliai sustiprina balsą ir kuria kitus emociškai paveikius garso efektus.

Agnieszka Kalinowska
(gimė 1971 m. Varšuvoje)

Girdykla,
videofilmas, 2016 m.

Šioje monumentalaus mastelio videoprojekcijoje vaizduojami gyvūnai, atkakliai graužiantys šakas. Oda, kailis, plunksnos, akys ir dantys filmuoti iš taip arti, kad atrodo vos ne kaip abstraktūs vaizdai. Tačiau įsižiūrėti į kokias nors vaizdo tekstūros detales beveik neįmanoma – pačiuose įsimintiniausiuose kadruose dėmesį pasiglemžia kolosali gyvūnų judesių jėga. Atrodo, kad pastangos, kurias šie gyvūnai skiria savo užduočiai – šakoms kramtyti, žiaumoti ir trupinti – juos apjungia vienam tikslui, tačiau tas tikslas mums lieka nežinomas. Gyvūnai triūsia su didžiuliu ūpu, tačiau mes nežinome, kodėl. Jų užsibrėžimą gali paaiškinti nebent pirmykštis noras perdaryti pasaulį. Tad galbūt „Girdykla“ yra metafora, pasakojanti apie bet kokį sąmoningą ar nesąmoningą, gyvūno ar žmogaus, individo ar kolektyvo veiksmą, kylantį iš pirmykščio prado. Instaliacijos formatu rodomas filmas paprastai pristatomas drauge su skulptūriniu grupe, kuriai sukurti panaudotos tos pačios gyvūnų sumaitotos šakos, kurias matome filme.

Mateusz Kula
(gimė 1983 m.)

paskaita-performansas,
2018 m.

Mateuszo Kulos meninė praktika susiformavo kaip savita, daugiasluoksnė, tyrimais grįsta kūryba, kuri remiasi trimis pagrindinėmis prielaidomis. Pirma, kaip kolekcininkas ir archyvaras jis nuolat renka medžiagą, kad galėtų ją panaudoti vėliau. Antra, kaip analitikas jis aistringai tyrinėja įvairias vaizduotės formas. Jam ypač įdomus Lenkijos transformacijos laikotarpis dešimtajame XX amžiaus dešimtmetyje, kai socialistinis nuosmukis vyko lygia greta su kapitalistiniu nekokybiškų prekių antplūdžiu ir susiliejo su vietos tradicijomis. Ir, trečia, kaip vertėjas jis performuoja savo archyvą ir kolekciją kurdamas naujas vaizduotės ir diskursyvias konstrukcijas. Savo paskaitoje-performanse jis pristato naujausius savo tyrimus populiariosios estetikos, populiariosios kultūros ir šiuolaikinio meno temomis.

Dainius Liškevičius
(gimė 1970 m. Kaune)

Entropija / Che fare?,
performansas ir
instaliacija, 2018 m.

Neseniai mokslininkų grupės atliktame tyrime gautos neįtikėtinos išvados, kad kompiuteryje esančių duomenų trynimasis esant tam tikroms sąlygoms gali generuoti šaltį, o ne šilumą. Šaldymo efektas stebimas vykstant keistam kvantiniam reiškiniui – susietumui.

Menininko kūrinys parodoje sukonstruotas iš atskirų idėjų, kurios šiame projekte susilydo į vientisą instaliaciją. Pagrindinis elementas – vertikaliai lyg švytuoklė kabanti reklaminė šviesdėžė su moters akimis – kuria postapokaliptinę, antiutopinę atmosferą (dekorą). Visi kūrinyje esantys elementai koreliuoja tarpusavyje ir kuria fragmentišką reikšmių lauką – kaip klausimą „che fare?“ – virstantį triukšmu, panašiai kaip nenutrūkstantis naujienu srautas internete pasiduoda neapčiuopiamam visuotiniam susietumui ir generuoja savaiminį naratyvą.

Dainius Liškevičius
(gimė 1970 m. Kaune)

*High Culture Unexplored
Dream*,
instaliacijos
fragmentai, 2004 m.

Dominika Olszowy
(gimė 1988 m. Gožuve,
Lenkijoje)

Ego Trip,
pasikartojantis
performansas, 2017 m.

Atlikėjai: Dominika Biernat,
Tomasz Mróz.

„Ego Trip“ – egoistiškas elgesys arba „kelionė po mane“ – yra nedidelis teatrinis pastatymas, kviečiantis į žmogaus prigimties įlankas ir įlankėles, kuriose gausu prieštaravimų ir slaptų gilių, tamsių duobių. Tai ėjimas ratais aplankant septynias mūsų „savasties“ kalvas. Ši patirtis, panardinanti tarp sapno ir realybės, gali pasirodyti nemaloni, tačiau jos tikslas – priversti žiūrovus viena ar kita teigiama prasme susimąstyti apie save.

Tai bus antroji šio performanso versija, sukurta specialiai parodai „Laukiant kito atėjimo“ ŠMC. Premjera įvyko 2017 m. „Zachęta“ nacionalinėje meno galerijoje Varšuvoje. Sapniška kelionė su savanaudiškuoju ego ir po jį – šįkart kiek apdulkėjusi ir pasidengusi patina, bet vis dar besisukanti įkyriame obsesijų rate.

Cezary Poniatowski
(gimė 1987 m. Olštyne,
Lenkijoje)

Namai,
instaliacija, mišri
technika, 2018 m.

Cezaris Poniatowskis dirba kurdamas įvairias technikas, skirtas socialinės ir virtualios, kasdieniškos ir įsivaizduojamos mūsų aplinkos daiktams ir reiškiniams apdoroti – „virškinti“. Tai leidžia jam kurti naujas materialias struktūras, o taip pat ir naujas pasakojimo technikas. Šiame kūrinyje jis tiria gyvenamosios vietos ir jaukumo materialumą. Jaukumą sugestijuoja senamadiški kilimai, kadaise buvę populiarūs Lenkijoje ir kitur šiame regione. Tačiau tokią asociaciją iškart sukomplikuoja kiti struktūroje esantys daiktai. Vienoje jos pusėje kažkas paliko pravertas duris. Interjerą palieka keista figūra – tai „Žmogus“, kurio galva yra modifikuotas šypsėnos „emoji“. Ši struktūra, ko gero, yra jo namai.

Viktorija Rybakova
(gimė 1986 m. Vilniuje)

Pojūčių geografija,
piešti žemėlapiai ir
paskaita, 2018 m.

„Pojūčių geografija“ – tai tęstinis projektas, kurio tema yra be perstojo mus keičiantys mūsų troškimai. Daugeliu aspektų šis projektas yra nematomos kalbos vertimas, naujo prasmių ir ženklų rinkinio kūrimas, kad būtų galima sekti emocines būsenas ir jų kompleksškumą – palaipsniui, lyg švelniai vieną po kito lupant itin plonus odos sluoksnius. Nervinė gyvų organizmų sistema ir energija, tekanti iš širdies į smegenis, o iš jų – į kitas vietas, siunčia aplinkai pranešimą. Menininkės intencija – surinkti platų patirčių, susijusių su jausmais ir jutimais, spektrą. Šis projektas neieško atsakymo į kokį nors vieną klausimą, jis keliauja kūnu kaip dykuma be jokio tikslo, tik stebėdamas nesiliaujančius pokyčius, perėjimus ir virsmus iš pažiūros baigtinėje žmogaus kūno kompozicijoje.

Ieva Rojūtė
(gimė 1989 m. Mažeikiuose)

Kažkas juose ten yra...,
instaliacija, mišri
technika, 2018 m.

Ieva Rojūtė į parodos temą ir kontekstus, kuriuose ji bus rodoma, atsako rinkdamasi labai „vietišką“ prieigą, kylančią iš susiformavusių konfliktų bei nesusipratimų ir, pirmiausia, iš Vilniaus. Menininkė, jos žodžiais tariant, mąsto apie „niūraus lietuviško egzistencializmo“ santykį su „lenkišku estetiniu polėkiu“, o tuo pačiu – apie „vietinio“ identiteto kompleksškumą ir tai, kad apie jį dažniausiai kalbama su negatyvumo ar nevilties gaida. Užsieniečio bendradarbio pareiškimas „I hate this fucking country“ ir tėvo atodūsis apie Lietuvoje gyvenančius lenkus – „tai anie patys nesuprant, kas anie tokie yr“ – atveda prie tolesnių kalbos ir realybės persiklojimų, ir prie gana paprastos egzistencinės sąlygos: nesuprasi, kas jie tokie. Ir jie patys nežino.

Stroboskop
(Norbert Delman – gimė
1989 m. Peremyšlyje,
Kathryn Zazenski – gimė
1982 m. Naujajame Džersyje)

Parodos vakaras
„Stroboskope“,
projektas, 2018 m.

Ar kas pasikeistų, jei mūsų nebūtų? Šis klausimas tapo atspirties tašku kuriant „Parodos vakarą „Stroboskope““. Mes („Stroboskop“ – Norbertas Delmanas ir Kathryn Zazenski) šį klausimą keliamo kaip sunkiai nupasakojamame meno pasaulio pakraštyje veikiančios meno erdvės vadovai. Nesame nei institucija, nei tikra galerija, ir negalime remti menininkų, nes neturime nei pirkėjų, nei pelno. Bet turime bendruomenę, nuolat rodome vis naujus darbus, dalyvaujame lokaliuose ir tarptautiniuose pokalbiuose ir, galiausiai, turime ir fizinę erdvę komunistinio stiliaus blokinio namo garaže. Tad šio klausimo svaris – su visa jo dramatiška egzistencine šlove – labai tikras. Keliamo jį, kad suprastume savo poziciją, ir kad pateisintume laiką, energiją ir kitus resursus, kuriuos esame atidavę „Stroboskopo“ gyvenimui.

„Parodos vakaras „Stroboskope““ vaizduoja būtent tai, ką sufleruoja jo pavadinimas. Šio paveikslo dėka siekiame pozicionuoti „Stroboskopą“ Vakarų meno istorijos kanone, kur per daugelį amžių dėl lygiai tokių pat priežasčių buvo sukurta nesuskaičiuojama daugybė vaizdų, iliustruojančių tikras ir išgalvotas istorijas, pasakėčias, pasakas ir tautosaką. Toks tapybos tipas yra

„Stroboskopo“ alegorija. Žaisdami įvairiais meno istorijos stiliais – nuo romantizmo iki lenkiškojo historicizmo – įtvirtiname savo svarbą ir vietą pasaulyje. Tikime mitu, nes patys jį sukūrėme. Belpa jį skleisti.

Studio Spongé
(Kipras Dubauskas –
gimė 1988 m. Vilniuje,
Eglė Razumaitė –
gimė 1994 m. Vilniuje,
Vytautas Juozėnas –
gimė 1990 m. Vilniuje)

Žemyn žemėn,
videoinstaliacija, 2018 m.

Pagrindinis filmo veikėjas – varšuvietis Adrianas – vyksta į Lietuvą. Jo kelionės tikslas – Lietuvos žemėlapis „apendikse“ esantis Dieveniškų miestelis, kuriame jis ieško giminių. Adrianas mano, kad dalis jo savasties dar nėra atrasta, jį traukia nepažinta žemė, kurioje turi būti atšauktas giminės kartas lydintis prakeiksmas arba išpildytas tragiškas jo likimas.

Giminės medyje, siekiančiame šešioliktąjį amžių, yra neužpildyta šaka. Naujai surasti giminaičiai ir nepažintas kraštas turi padėti Adrianui išsivaduoti iš tikėjimo, jog jį persekioja juodojo varno lemtis, kurios ženklą jis randa tyrinėdamas tolimo protėvio, garsaus poeto Jano Kochanowskio giminės heraldiką. Kochanowskis mirė neaiškiomis aplinkybėmis, jo kapavietė buvo išgrobstyta ir nuo to laiko poeto kaukolė laikoma dingusia. Poeto dukra, mirusi vos dvejų metų amžiaus, įkvėpė jį sukurti garsiausią savo raudų rinkinį. Iki šių dienų nusidriekęs giminės prakeiksmas palietė ir Adriano šeimą. Abu jo tėvai žuvo autoavarijose: mama – kai berniukui buvo septyneri, tėvas – kai jam buvo aštuoniolika. Adrianas nesijaučia toks kaip visi, jo pečius slegia našta. Jis

nemato ateities, nes jo gyvenime vienas kitą veja keisti sutapimai ir tragiškos lemties nuojauta. Videoinstaliacijoje eksponuojamos originalių dokumentų kopijos bei filmo rekvizitai.

Nomadic State
(Karolina Mełnicka –
gimė 1988 m. Torunėje,
Lenkijoje, Stach Szumski –
gimė 1992 m. Jelenia Guroj)

*Gyvenimo prasmės
beieškant,*
instaliacija, 2017–2018 m.

Projektą „Nomadic State” 2015 m. inicijavo Karolina Mełnicka ir Stach Szumskis. Jo centre – nauja nomadiška mikrovalstybė, kuri prisitaiko prie įprastų geografinių ir socialinių erdvių jas kopijuodama. Šio projekto kontekste dažnai minimas terminas „nelokalumas“, naudojamas apibūdinti erdvę, kuri dėl globalizacijos, realybės vienodėjimo ir decentralizuotos interneto prigimties neturi jokių kultūrinės tapatybės ženklų. Projektas sumanytas kaip erdvė reflektuoti savo poziciją vienos ar kitos šalies politinėje sistemoje.

2015 m. šio projekto iniciatoriai dalyvavo ekspedicijoje, kurios tikslas buvo rasti gyvenimo prasmę. Ekspedicijos metu jie studijavo Sibiro, Korėjos ir Japonijos šamanizmo kaitą, kurią sąlygoja technologijų ir civilizacijos raida. Vedami savo misijos jie nukeliavo 7000 kilometrų jūra ir uždavė savo klausimą Rusijoje, Korėjoje ir Japonijoje gyvenantiems šamanams. Kelionės rezultatai pristatomi parodoje filmo ir instaliacijos pavidalu.

Iza Tarasewicz
(gimė 1981 m. Bialystoke,
Lenkijoje)

Fluxus namo įšaknijimas,
įvietinta instaliacija,
2018 m.

Bendruomenės ir buvimo kartu idėjos labai artimos Izos Tarasewicz kūrybai, tačiau šiuos reiškinius ji dažniau aptinka organiniuose ir neorganiniuose kūnuose ir medžiagose nei žmonių santykiuose ar visuomenės judėjimuose. Specialiai jos eksponavimo vietai skirtoje instaliacijoje, sukurtoje šiai parodai, dera tankios organiškos grybų sistemos ir modernistinės architektūros utopiškumas, bet tiesioginė inspiracija ją sukurti buvo „Fluxus namo“ idėja, gimusi „Fluxus“ grupės *guru* – JAV lietuviui Jurgiui Mačiūnui (George Maciunas). Mačiūnas sukūrė „Fluxhouse“ architektūrinį modulį – „Fluxus namą“ – kaip patobulintą sovietinio blokinio namo variantą. Atsparus gamtos nelaimėms – ugniai, potvyniams, žemės drebėjimams ir uraganams – „Fluxus namas“ gali būti pritaikytas gyvenimo, darbo arba žemdirbystės reikmėms. Žiūrovai gali traktuoti instaliaciją kaip menininkės duoklę „Fluxus“ judėjimui, kuriam ŠMC pastate skirtas atskiras kambarys su pastovia ekspozicija, o kartu šis kūrinys skirtas ir kolektyviškumo idėjai, kurią Tarasewicz gvildena daugelyje lygmenų.

Julijonas Urbonas
(gimė 1981 m. Klaipėdoje)

*Planeta iš žmonių kūnų:
nežemiška vaizduotė,
egzodisciplininis menas ir
alternatyvi šalies kosminė
tapatybė,*
paskaita, 2018 m.

Kas nutinka disciplinai, kuri palieka Žemę ir kerta Karmano liniją – ribą maždaug 100 kilometrų aukštyje virš jūros lygio, skiriančią Žemės atmosferą ir kosminę erdvę? Kokia ta disciplina bebūtų, ją išstinka dezorientacija. Juk visos disciplinos radosi ir augo Žemės paviršiuje, žemiškoje ekosistemoje ir prižiūrimos žmogaus. Kai kurios disciplinos, tokios kaip biologija, medicina, inžinerija, antropologija, jau po truputį prisitaiko prie astroantropoceno, tačiau meno disciplinos vis dar prilipusios prie žemės. Keletą projektų ir iniciatyvų galėtume laikyti kosminio meno pavyzdžiais: pavyzdžiui, kosminių stočių architektūrą ir interjero dizainą, Paulio Van Hoeydoncko skulptūras mėnulyje, astropsichogeografinę Autonomiškų astronautų asociacijos veiklą, Kitsou Dubois šokio projektus nesvarumo būsenoje ir Nelly Ben Hayoun Tarptautinį kosmoso orkestrą. Tačiau visi šie projektai buvo sukurti Žemėje. O kaip galėtų atrodyti, skambėti, reikštis meno disciplina, tiksliau – egzodisciplininis menas, be Žemės?

Kristijonas Naglis Zakaras
(gimė 1991 m. Vilniuje)

*Amsterdamo portretai:
ieškomi,*
leidinys, 2013 m.

Šį leidinį sudaro 2013 m. lapkričio 22 dieną Amsterdame surinkti portretai. Jame glaustai aprašoma išvaizda žmonių, kurių ieškojo – taip pat ir tą dieną – policija. Tačiau pati data nėra kuo nors ypatinga. Šią kolekciją galima būtų surinkti bet kurią iš 365 dienų metuose – pasak menininko, data minima tik dėl tikslumo.

Kristijonas Naglis Zakaras
(gimė 1991 m. Vilniuje)

Vilniaus portretai: ieškomi,
leidinys, 2018 m.

Šį kartą Kristijonas Naglis Zakaras panašų projektą įgyvendina gimtajame Vilniuje. Kaip ir anksčiau, portretų kolekcija surinkta vieną atsitiktinai pasirinktą dieną – šiuo atveju 2018 m. liepos 20-ąją, ir ją lydi trumpi žmonių, kurių tą dieną ieškojo policija, išvaizdos aprašymai.

Bartosz Zaskórski
(gimė 1987 m. Żytno,
Lenkijoje)

Iš ten nebegrįžtama,
instaliacija, 2018 m.,
Pasienio zona,
Medžiai užstoja vaizdą,
piešiniai ir garso
instaliacija, 2018 m.

„Prieš pasaulio pabaigą turi įvykti apokalipsė: visa ko sunaikinimas. Iš ten nebegrįžtama. Nepaisant to, apokalipsė tęsiasi jau labai ilgą laiką. Yra tikinčių, kad pasaulio pabaiga ne artėja, o tolsta, bet pastangos jos išvengti vis tiek yra bergždžios,“ – rašė menininkas, atsakydamas į parodos leitmotyvą. Savo praktikoje Bartoszas Zaskórskis iš realybės semiasi medžiagos alternatyviam pasauliui kurti. Jis ne bėga nuo realybės, o siekia sukurti jai paralelią alternatyvą, kiek kitokią ir kiek kitur, kur gali nutikti bet kas. Jos dalimi tampa keisčiausi, absurdiškiausi ir išmoningiausi dalykai, o ji piešiama daugiausia paprasčiausiu rašikliu popieriuje arba grubiais postindustriniais garsais, o retkarčiais – ir pasitelkiant videotechniką.

Darius Žiūra
(gimė 1969 m. Gustonyse)

Videobandymai,
trijų dalių multimedijos
instaliacija, 2018 m.

Kūriny susideda iš trijų dalių: portretų filmavimo studijos, filmuotų vaizdų archyvo ir videoprojekcijos parodos erdvėje. Parodos lankytojas, įžengdamas į studiją, patvirtina, kad sutinka su projekto taisyklėmis, kurias prieš tai perskaitė. Automatine vaizdo kamera nufilmuotas jo atvaizdas tampa nuolat didėjančio vaizdų archyvo dalimi. Vaizdai iš archyvo yra rodomi videoprojekcijoje parodos veikimo metu, o po parodos vaizdo archyvas tampa kūrinium, turinčiu išliekamąją vertę, ir veikia kaip kapsulė, kurioje įrašytas laikas atsispindi dalyvių veiduose, laikysenoje, aprangos detalėse bei santykiyje su vaizdo atkūrimo technologija. Vaizdo kameros akis, jau praradusi tyrumą ir nuolat besikėsianti į mūsų privatų gyvenimą, kviečia prisiminti savo atvaizdą upėje, į kurią neįbrisi antrą kartą.

Organizatoriai

SMC *U-jazdowski*

Partneriai

wiepodległa

POLAND
THE CENTENARY
OF REGAINING
INDEPENDENCE

Projektą iš dalies finansuoja Lenkijos kultūros ir paveldo ministerija, kaip daugiamečių programos NIEPODLEGŁA 2017–2021 dalį

Rėmėjai

